

ZAKON

O IZMENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O SUDIJAMA

Član 1.

U Zakonu o sudijama („Službeni glasnik RS”, br. 116/08, 58/09 – US, 104/09, 101/10 i 8/12 – US, 121/12 i 124/12 – US), u članu 6. st. 2. do 4. menjaju se i glase:

„Ako je Republika Srbija na osnovu pravnosnažne sudske odluke, odnosno poravnjanja zaključenog pred sudom ili drugim nadležnim organom, isplatila štetu iz stava 1. ovog člana, može tražiti od sudije naknadu isplaćenog iznosa, ako je šteta prouzrokovana namerno.

Ako je odlukom Ustavnog suda, Evropskog suda za ljudska prava ili drugog međunarodnog suda, utvrđeno da su u toku sudskog postupka kršena ljudska prava i osnovne slobode i da je presuda zasnovana na takvom kršenju ili da je presuda izostala zbog kršenja prava na suđenje u razumnom roku, Republika Srbija može tražiti od sudije naknadu isplaćenog iznosa, ako je šteta učinjena namerno.

Na zahtev ministra nadležnog za pravosuđe, Republički javni pravobranilac je dužan da pokrene parnični postupak pred nadležnim sudom za naknadu isplaćenog iznosa iz st. 2. i 3. ovog člana, po prethodno pribavljenom mišljenju Visokog saveta sudstva. Visoki savet sudstva daje mišljenje u roku od 30 dana.”

Član 2.

Član 7. menja se i glasi:

„Član 7.

Sudije imaju pravo da se udružuju u strukovna udruženja radi zaštite svojih interesa i očuvanja nezavisnosti i samostalnosti u radu.

Pravo strukovnog udruživanja podrazumeva i učešće u aktivnostima strukovnih udruženja u toku radnog vremena, ako se time ne remeti rad u sudu.”

Član 3.

U članu 10. stav 3. reči: „Višeg prekršajnog” zamenjuju se rečima: „Prekršajnog apelacionog”.

Član 4.

U nazivu odeljka 2. iznad člana 13. reči: „i ukidanje suda” brišu se.

U članu 13. st. 2. i 3. brišu se.

Član 5.

U članu 18. stav 1. posle reči: „izabran” dodaju se zapeta i reči: „osim u slučajevima propisanim ovim zakonom”.

Stav 4. briše se.

Član 6.

U članu 19. stav 1. posle reči: „svoju” dodaje se reč: „pismenu”, a posle reči: „istog” dodaju se reči: „ili nižeg”.

Posle stava 1. dodaju se novi st. 2. do 4. koji glase:

„Izuzetno od stava 1. ovog člana, sudija može bez svoje pismene saglasnosti biti premešten u drugi sud u slučaju ukidanja ili promene pretežnog dela nadležnosti suda za koji je izabran.

Sudu je promenjen pretežni deo nadležnosti kada je zbog promene stvarne nadležnosti, zbog osnivanja novog suda ili zbog promene područja na kojem sud vrši nadležnost izmenjen potreban broj sudija u sudu.

U slučaju iz stava 2. ovog člana sudija može biti premešten samo u sud istog stepena koji preuzima nadležnost suda koji je ukinut ili kojem je promenjen pretežni deo nadležnosti.”

Dosadašnji st. 2. i 3. postaju st. 5. i 6.

Član 7.

U članu 20. posle stava 4. dodaje se stav 5. koji glasi:

„Pre donošenja rešenja o upućivanju sudije iz st. 1. do 3. ovog člana, Visoki savet sudstva će pribaviti mišljenje sednice svih sudija suda u koji je sudija izabran i suda u koji se upućuje.”

Član 8.

Član 25. menja se i glasi:

„Član 25.

Od redosleda prijema predmeta može se odstupiti u slučajevima predviđenim zakonom, kao i u slučaju opterećenosti ili opravdane sprečenosti sudije, u skladu sa Sudskim poslovníkom.

U skladu sa Sudskim poslovníkom, sudiji može biti oduzet predmet: ako je zbog njegovog dužeg odsustva potrebno postupiti po predmetu koji je hitan po zakonu ili po svojoj suštini; ako je ugroženo efikasno funkcionisanje suda; ako je sudiji pravosnažno izrečena disciplinska sankcija zbog disciplinskog prekršaja neopravdanog odugovlačenja postupka, kao i u drugim slučajevima predviđenim zakonom.

Oduzeti predmet iz stava 2. ovog člana dodeljuje se u rad drugom sudiji, u skladu sa Sudskim poslovníkom.”

Član 9.

U članu 29. posle stava 1. dodaje se novi stav 2. koji glasi:

„Pritužba se dostavlja licu na koga se pritužba odnosi i koje se može izjasniti u roku od tri dana od dana prijema.”

U dosadašnjem stavu 2. koji postaje stav 3. posle reči: „odlukom” dodaju se reči: „sudiju podnosioca pritužbe,”.

Član 10.

U članu 30. stav 1. reči: „ili savete” zamenjuju se rečima: „ni davati pravne savete”.

Posle stava 6. dodaje se novi stav 7. koji glasi:

„Sudija može u toku radnog vremena, po odobrenju predsednika suda, da učestvuje u radu stručnih tela obrazovanih u skladu sa posebnim propisima i radnih grupa za izradu zakona i drugih akata.”

Dosadašnji stav 7. postaje stav 8.

Član 11.

Naziv člana i član 33. menjaju se i glase:

„Organi nadležni za vrednovanje

Član 33.

Komisije Visokog saveta sudstva vrednuju rad sudija i predsednika sudova.

Komisije su sastavljene od tri člana, u kojima sudije sudova višeg stepena vrednuju rad sudija i predsednika sudova nižeg stepena.

O prigovorima na ocenu odlučuje komisija od tri člana koju imenuje Visoki savet sudstva iz reda sudija Vrhovnog kasacionog suda.

Protiv odluke komisije iz stava 3. ovog člana može se pokrenuti upravni spor.

Sastav i način rada komisija iz stava 1. ovog člana uređuju se aktom Visokog saveta sudstva.”

Član 12.

Član 34. briše se.

Član 13.

U članu 36. stav 5. briše se.

Član 14.

U članu 37. posle stava 6. dodaje se stav 7. koji glasi:

„Sudija ne može da uz platu prima i penziju ostvarenu u skladu sa posebnim propisima.”

Član 15.

U članu 38. stav 4. reči: „Višeg prekršajnog” zamenjuju se rečima: „Prekršajnog apelacionog”.

Član 16.

U članu 42. posle stava 4. dodaju se st. 5. i 6. koji glase:

„Pravo na naknadu za odvojen život imaju sudije sudova republičkog ranga i apelacionih sudova.

Pravo na naknadu iz stava 5. ovog člana utvrđuje Visoki savet sudstva.”

Član 17.

U članu 44. alineja treća reči: „Višeg prekršajnog” zamenjuju se rečima: „Prekršajnog apelacionog”.

Član 18.

U članu 50. stav 3. reč: „može” zamenjuje se rečju: „će”.

Stav 4. menja se i glasi:

„Visoki savet sudstva predlaže Narodnoj skupštini jednog kandidata za izbor na jedno sudijsko mesto. Visoki savet sudstva dužan je da prilikom predlaganja kandidata za izbor sudije prekršajnog ili osnovnog suda, predloži kandidata koji je završio početnu obuku u Pravosudnoj akademiji, u skladu sa posebnim zakonom.”

U stavu 5. posle reči: „obrazložena” dodaju se reči: „i objavljena na internet stranici Visokog saveta sudstva”.

Član 19.

U članu 59. st. 2. i 3. menjaju se i glase:

„Izuzetno, po zahtevu predsednika suda, Visoki savet sudstva može sudiji produžiti radni vek za najviše još dve godine, uz njegovu saglasnost.

Zahtev iz stava 2. ovog člana za predsednika suda podnosi predsednik neposredno višeg suda, a za predsednika Vrhovnog kasacionog suda Opšta sednica tog suda.”

Član 20.

U članu 61. posle reči: „mandata” dodaju se zapeta i reči: „na osnovu obrazložene odluke Visokog saveta sudstva”.

Član 21.

U članu 64. stav 2. menja se i glasi:

„Visoki savet sudstva, po službenoj dužnosti ili na predlog predsednika suda, predsednika neposredno višeg suda, predsednika Vrhovnog kasacionog suda, organa nadležnih za vrednovanje rada sudije i Disciplinske komisije pokreće postupak za razrešenje sudije.”

Posle stava 3. dodaje se stav 4. koji glasi:

„Predsednik prvostepenog suda pred kojim je vođen krivični postupak protiv sudije, dužan je da bez odlaganja dostavi Visokom savetu sudstva osuđujuću pravnosnažnu presudu.”

Član 22.

Član 69. menja se i glasi:

„Član 69.

Za predsednika suda može biti izabran sudija koji se nalazi na stalnoj sudijskoj funkciji u sudu istog ili višeg stepena, i koji ima izraženu sposobnost za rukovođenje i organizaciju poslova u sudu, a u skladu sa kriterijumima koje donosi Visoki savet sudstva.”

Član 23.

U članu 70. stav 1. reči: „ili više” brišu se.

Član 24.

U članu 72. stav 1. menja se i glasi:

„Predsednik suda bira se na pet godina i ne može biti ponovo izabran.”

Član 25.

U članu 73. stav 1. reči: „godinu dana” zamenjuju se rečima: „šest meseci”.

Član 26.

U članu 76. stav 2. posle reči: „suda” dodaju se reči: „pokreće i”.

Član 27.

U članu 79. posle stava 1. dodaje se novi stav 2. koji glasi:

„Kandidat za predsednika Vrhovnog kasacionog suda, uz prijavu na konkurs za izbor, dostavlja i program unapređenja rada sudova u Republici Srbiji, koji se objavljuje na internet stranici Visokog saveta sudstva, zajedno sa podacima iz radne biografije kandidata.”

Dosadašnji st. 2. do 7. postaju st. 3. do 8.

Član 28.

U članu 81. posle stava 1. dodaje se novi stav 2. koji glasi:

„Sudija porotnik ne može biti član političke stranke, niti politički delovati na drugi način.”

Dosadašnji st. 2. i 3. postaju st. 3. i 4.

Član 29.

U članu 86. stav 3. menja se i glasi:

„Postupak u kome se utvrđuju razlozi za prestanak funkcije sudije porotnika pokreće se na osnovu predloga predsednika suda, predsednika neposredno višeg suda, predsednika Vrhovnog kasacionog suda ili ministra nadležnog za pravosuđe.”

U stavu 4. posle reči: „Postupak” dodaju se reč: „pokreće” i zapeta.

Član 30.

U članu 90. stav 2. posle reči: „predmeta” dodaju se reči: „zbog nesavesnog rada sudije”.

Član 31.

U članu 91. posle stava 3. dodaje se stav 4. koji glasi:

„Disciplinska sankcija umanjenje plate do 50% i disciplinska sankcija zabrana napredovanja u trajanju do tri godine mogu se izreći svaka posebno ili zajedno.”

Član 32.

U članu 94. stav 4. reči: „godinu dana” zamenjuju se rečima: „dve godine”.

Član 33.

U članu 98. posle stava 3. dodaje se novi stav 4. koji glasi:

„Sudija kome je izrečena disciplinska sankcija može pokrenuti upravni spor.”

Dosadašnji stav 4. postaje stav 5.

Član 34.

Sudije Višeg prekršajnog suda nastavljaju rad kao sudije Prekršajnog apelacionog suda od 1. januara 2014. godine.

Član 35.

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da važi član 6. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o sudijama („Službeni glasnik RS”, br. 101/10 i 8/12 – US).

Član 36.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije”, osim odredaba čl. 3, 15. i 17, koje počinju da se primenjuju od 1. januara 2014. godine.

O B R A Z L O Ž E N J E

I. USTAVNI OSNOV ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavni osnov za donošenje Zakona o izmenama i dopunama Zakona o sudijama sadržan je u članu 148. stav 3. Ustava Republike Srbije kojim je predviđeno da se postupak, osnovi i razlozi za prestanak sudijske funkcije, kao i razlozi za razrešenje predsednika suda uređuju zakonom. Isto tako, članom 150. stav 2. Ustava je propisano da se u slučaju ukidanja suda ili pretežnog dela nadležnosti suda za koji je izabran, sudija izuzetno može bez svoje saglasnosti biti trajno premešten ili upućen u drugi sud, u skladu sa zakonom. Takođe, članom 152. stav 2. Ustava je predviđeno da se zakonom uređuje koje su druge funkcije, poslovi ili privatni interesi nespojivi sa sudijskom funkcijom.

II. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Zakonom o sudijama („Službeni glasnik RS”, br. 116/08, 58/09 – US, 104/09, 101/10, 8/12 – US, 121/12 i 124/12 – US) bliže su propisana osnovna načela u vezi sa sudijskom funkcijom, uređen položaj sudije, postupak izbora sudije, bliže propisani postupak prestanka sudijske funkcije i razlozi za razrešenje sudije, uređen položaj predsednika suda, položaj sudije porotnika, bliže je propisan postupak izbora sudija na stalnu sudijsku funkciju i uređena disciplinska odgovornost sudije.

U toku primene zakona, praksa je pokazala da pojedine odredbe, a posebno odredbe koje su vezane za nezavisnost sudije, kao i druga načela koja garantuju njegov položaj, odredbe vezane za premeštaj i upućivanje sudije u drugi sud, javnost u izboru sudija i predsednika sudova, kao i odredbe o disciplinskoj odgovornosti, treba precizirati i dopuniti. Cilj ovakvih izmena i dopuna je dosledna primena odredaba Ustava koje uređuju položaj sudije (čl. 146. do 152.) i usklađivanje sa svim međunarodnim standardima koji se odnose na ovu oblast.

Takođe, praksa je pokazala da pojedine odredbe Zakona o sudijama nisu dosledno sprovedene i zbog nejasnog postupka koji je propisan, zbog čega ih je neophodno izmeniti, kako bi se mogle efikasno primeniti i sprovesti.

Da bi se postigao efikasniji rad sudova, a samim tim i efikasnije ostvarivanje prava građana u sudskim postupcima, pre svega je neophodno izmeniti postojeće zakone koji uređuju položaj sudija i rad sudova, kako bi se stvorio neophodan normativni okvir za dalje aktivnosti u cilju poboljšanja rada pravosuđa u Republici Srbiji. Navedene izmene istovremeno predstavljaju i dosledno usaglašavanje sa međunarodnim standardima koji garantuju nezavisnost sudije i njegovo potčinjavanje samo Ustavu i zakonu.

III. OBJAŠNJENJE OSNOVNIH PRAVNIH INSTITUTA I POJEDINAČNIH REŠENJA

Članom 1. Zakona vrše se izmene u članu 6. Zakon o sudijama, koji uređuje odgovornost sudije za štetu koju sudija prouzrokuje nezakonitim ili nepravilnim radom. Naime, menjaju se dosadašnji st. 2. i 3. navedenog člana na taj način što se preciziraju odredbe o mogućnosti naplate štete koju sudija prouzrokuje nepravilnim radom, odnosno mogućnosti naplate isplaćenog iznosa kada je odlukom Ustavnog suda, Evropskog suda za ljudska prava ili drugog međunarodnog suda utvrđeno da su u toku sudskog postupka kršena ljudska prava i osnovne slobode ili da je presuda izostala zbog kršenja prava na suđenje u razumnom roku. Treba napomenuti da se izmena navedenih stavova sastoji i u tome što krajnja nepažnja više nije osnov za naknadu za štetu koja je isplaćena, već ovaj osnov može biti samo ako je šteta učinjena namerno. Ovakvo rešenje je u skladu sa uporednim pravom, imajući u vidu

da regres naknade štete u slučaju namere predviđa samo nekoliko država u Evropi, dok krajnju nepažnju kao osnov štete ne poznaje ni jedna država.

Takođe je izmenjena odredba stava 4. istog člana, koja predviđa postupak i odlučivanje o naknadi štete. Naime, predviđeno je da Republički javni pravobranilac, koji je inače ovlašćen za zastupanje interesa Republike Srbije u sudskim postupcima, prethodno zatraži mišljenje od Visokog saveta sudstva. Takođe je propisan rok u kome će Visoki savet sudstva dati mišljenje. Ukoliko Visoki savet sudstva smatra da postoje razlozi za naknadu štete, Republički javni pravobranilac će pokrenuti odgovarajući sudski postupak. Predloženo rešenje je primerenije pravnom sistemu Republike Srbije u odnosu na važeće rešenje.

Članom 2. Zakona izmenjen je član 7. Zakona o sudijama, koji uređuje pravo na udruživanje. Navedenim izmenama se precizira da sudije imaju pravo da se udružuju u odgovarajuća strukovna udruženja, kao i da takvo udruživanje podrazumeva i učešće u aktivnostima strukovnih udruženja u toku radnog vremena, naravno pod uslovom da se time ne remeti rad u sudu. Ovom izmenom je preciznije uređeno pravo na udruživanje i istovremeno izvršeno usklađivanje sa međunarodnim standardima koji uređuju položaj, odnosno prava sudija.

Odredbama čl. 3, 15. i 17. Zakona vrši se usklađivanje naziva drugostepenog prekršajnog suda sa izmenama predviđenim u Predlogu zakona izmenama i dopunama Zakona o uređenju sudova.

Članom 4. Zakona izmenjen je član 13. Zakona o sudijama, tako što su izbrisani st. 2. i 3. tog člana, koji uređuju položaj sudije u slučaju ukidanju suda. Navedena izmena je izvršena imajući u vidu da je premeštaj sudije, odnosno njegovo upućivanje u drugi sud, jedinstveno uređen u čl. 19. i 20. Zakona o sudijama, a da je kao jedan od slučajeva u kojima se vrši premeštaj, odnosno upućivanje, predviđen i slučaj kada se sud ukida.

Članom 5. Zakona menja se član 18. Zakona o sudijama, na taj način što se u stavu 1. člana 18. Zakona o sudijama vrši preciziranje da postoje izuzeci koji su izričito propisani ovim zakonom. U članu 18. Zakona o sudijama brisan je dosadašnji stav 4, s obzirom da je premeštaj sudije u drugi sud precizno uređen članom 19. tog zakona.

Članom 6. Zakona izmenjen je i preciziran član 19. Zakona o sudijama, koji uređuje premeštaj sudije. U stavu 1. izvršena je odgovarajuća dopuna, odnosno preciziranje, u slučaju premeštaja sudije uz njegovu saglasnost, a u novom stavu 2. člana 19. preciziran je premeštaj bez saglasnosti sudije. U novom stavu 3. precizirano je kada se smatra da je sudu promenjen pretežni deo njegove nadležnosti. Reč je o slučaju kada je, zbog novih zakonskih rešenja došlo do promene stvarne ili mesne nadležnosti, pa je zbog toga izmenjen i potreban broj sudija u sudu, pri čemu sudija može biti premešten samo u sud istog stepena koji preuzima nadležnost ukinutog suda (stav 4.).

Članom 7. Zakona dopunjen je član 20. Zakona o sudijama na taj način što je preloženo da će Visoki savet sudstva pre donošenja rešenja o upućivanju sudije pribaviti i mišljenje sednice svih sudija suda iz koga se sudija upućuje, kao i sednice sudija suda u koji se sudija upućuje.

Članom 8. Zakona menja se dosadašnji član 25. Zakona o sudijama, koji uređuje odstupanja od redosleda prijema predmeta. Preciziran je dosadašnji stav 1, koji uređuje slučajeve kada se odstupa od redosleda prijema predmeta, kao i dosadašnji stav 2, koji uređuje slučajeve kada sudiji predmet može biti oduzet. Navedenim preciziranjem se omogućuje obezbeđenje prava stranaka na suđenje u razumnom roku, u slučaju da je sudija duže vreme odsutan ili ako postoje drugi razlozi zbog čega se po predmetu ne postupa. Takođe, precizirano je da se oduzeti

predmet dodeljuje drugom sudiji u rad, i to na način koji je predviđen Sudskim poslovníkom.

Članom 9. Zakona menja se član 29. Zakona o sudijama tako što se dodaje novi stav 2, koji predviđa da se pritužba sudije dostavlja i licu na koje se pritužba odnosi. Ovo lice ima pravo da se izjasni o pritužbi sudije, što je, takođe, međunarodni standard. Isto tako, predviđeno je da se sa odlukom o pritužbi, što je takođe novina, upozna, pre svega, i podnosilac pritužbe.

Članom 10. Zakona dopunjen je član 30. Zakona o sudijama, koji uređuje sukob interesa sa sudijskom funkcijom. Izmenjen je stav 1. navedenog člana tako što je precizirano da sudija ne može davati pravne savete. Pored toga, dosadašnja pravna praznina koja se odnosi na učešće sudije u radu radnih tela i radnih grupa za izradu propisa je predviđena novim stavom 7, koji precizira da se ovakvo angažovanje sudija može vršiti u toku radnog vremena, a po odobrenju predsednika suda.

U čl. 11. i 12. Zakona izvršena je značajna izmena čl. 33. i 34. Zakona o sudijama i jedinstveno uređeno vrednovanje sudija i predsednika sudova. Za razliku od dosadašnjih odredbi, zbog efikasnosti, predloženo je da rad sudija i predsednika sudova vrednuju Komisije Visokog saveta sudstva. Komisije će imati po tri člana, pri čemu će sudije sudova višeg stepena vrednovati rad sudija sudova nižeg stepena, imajući u vidu njihovo duže radno iskustvo na sudijskoj funkciji, kao i mogućnost uvida u rad sudija sudova nižeg stepena. Protiv ocene sudija ima pravo prigovora, o kojem odlučuje posebna komisija Visokog saveta sudstva sastavljena isključivo od sudija Vrhovnog kasacionog suda, odnosno najvišeg suda u Republici Srbiji. I protiv odluka o prigovoru obezbeđena je pravna zaštita, koja se može ostvariti u upravnom sporu. Sastav i način rada komisija Visokog saveta sudstva će se bliže urediti aktom Visokog saveta sudstva. S obzirom da je vrednovanje rada sudija i predsednika sudova jedinstveno uređeno izmenama člana 33. Zakona o sudijama, brisan je dosadašnji član 34. tog zakona.

Članom 13. Zakona briše se stav 5. člana 36. Zakona o sudijama, radi usklađivanja sa članom 12. Zakona kojim se briše član 34. Zakona o sudijama.

Članom 14. Zakona izvršena je dopuna člana 37. Zakona o sudijama tako što je predviđeno da sudija ne može za vreme obavljanja funkcije istovremeno primati i penziju koju je ostvario po drugom osnovu.

Članom 16. Zakona dopunjuje se član 42. Zakona o sudijama u pogledu propisivanja prava na naknadu za odvojeni život sudije.

Članom 18. Zakona, kojim se dopunjuje član 50. Zakona o sudijama, vrši se izmena u dosadašnjem stavu 3. na taj način što se predviđa obaveznost obavljanja razgovora sa kandidatima koji se prvi put biraju na sudijsku funkciju, a ne samo mogućnost kao što predviđa važeća odredba. Značajna izmena je izvršena i u stavu 4. navedenog člana, čime je izvršeno usaglašavanje sa Zakonom o Pravosudnoj akademiji. Naime, predviđeno je da je Visoki savet sudstva dužan da prilikom predlaganja kandidata za izbor sudija predloži kandidata koji je završio obuku u Pravosudnoj akademiji. Naravno, ovakav izuzetak predviđen je za izbor sudija prekršajnog ili osnovnog suda, odnosno sudija najnižeg stepena. Pored toga, u stavu 5. istog člana zakona predviđa se da odluka o predlogu kandidata za izbor, pored toga što mora biti obrazložena, mora biti i javno objavljena na internet stranici Visokog saveta sudstva, čime se povećava transparentnost rada tog organa.

Članom 19. Zakona vrši se izmena člana 59. Zakona o sudijama kojim je uređeno navršavanje radnog veka sudije. Izmenom u stavu 2. se precizira da produženje radnog veka sudije može iznositi još najviše dve godine. Takođe, izmenom u stavu 3. istog člana je precizirano da zahtev za produženje angažovanja

predsednika suda podnosi predsednik neposredno višeg suda, a za predsednika Vrhovnog kasacionog suda – Opšta sednica tog suda.

Članom 20. dopunjuje se član 61. Zakona o sudijama tako što se predviđa da odluka o prestanku sudijske funkcije i u ovom slučaju mora biti obrazložena, što do sada nije bilo predviđeno. Na taj način, obezbeđuje se pravo neizabranog sudije da bude upoznat sa razlozima zbog kojih nije izabran na stalnu sudijsku funkciju.

Članom 21. Zakona menja se član 64. stav 2. Zakona o sudijama, na taj način što se predviđa da se postupak za razrešenje sudije pre svega pokreće po službenoj dužnosti ili na predlog drugih organa, odnosno lica. Na taj način, predviđa se obaveza za organ koji i inače odlučuje o razrešenju sudije da pokrene i sam postupak za razrešenje. Pored toga, novim stavom 4. obezbeđuje se odgovarajući postupak kako bi Visoki savet sudstva u najkraćem mogućem roku imao potrebna saznanja o pravnosnažnoj presudi kojoj je sudija osuđen za krivično delo.

Članom 22. Zakona vrši se izmena člana 69. Zakona o sudijama, na taj način što se predviđa uslov da za predsednika suda može biti izabran samo sudija koji se nalazi na stalnoj sudijskoj funkciji. Imajući u vidu poslove predsednika suda, na ovaj način se dodatno obezbeđuje da se za predsednika suda izaberu najbolji kandidati.

Članom 23. Zakona izmenjen je član 70. stav 1. Zakona o sudijama na taj način što se predviđa da Visoki savet sudstva za predsednika suda, umesto više kandidata, predlaže jednog kandidata. Ovakvo rešenje je primerenije u odnosu na važeće zakonsko rešenje, imajući u vidu da je u postupku pred Visokim savetom sudstva predviđen detaljan postupak koji omogućava Visokom savetu sudstva da sam i predloži najboljeg kandidata za izbor predsednika suda. Na navedeni način, povećava se značaj postupka pred Visokim savetom sudstva, kao i značaj njegovog predloga.

Članom 24. Zakona vrši se izmena člana 72. stav 1. Zakona o sudijama tako što se trajanje mandata predsednika suda povećava sa četiri na pet godina, što je istovetno rešenje koje Ustav propisuje za predsednika Vrhovnog kasacionog suda. Takođe, u skladu sa ustavnim odredbom, kao i za predsednika Vrhovnog kasacionog suda, predviđeno je da isto lice može samo jednom biti izabrano za predsednika suda. Članom 25. Zakona menja se član 73. stav 1. Zakona o sudijama, čime se ograničava vreme na koje neko može biti postavljen za vršioca funkcije predsednika suda. Imajući u vidu da je reč o vanrednoj situaciji, neophodno je propisati kraći rok za koji se može postaviti vršilac funkcije.

Članom 26. Zakona dopunjen je član 76. stav 2. Zakona o sudijama, tako što je precizirano da postupak za razrešenje predsednika suda, pored toga što vodi, i pokreće Visoki savet sudstva. Predloženo rešenje je celishodnije u odnosu na dosadašnje zakonsko rešenje.

Član 27. Zakona, kojim se dopunjuje član 79. Zakona o sudijama, u cilju obezbeđenja uvida javnosti u pogledu podataka o kvalitetu kandidata za predsednika najvišeg suda u Republici Srbiji, predviđa da se podaci o kandidatima (zajedno sa podacima o radnoj biografiji) objavljuju na internet stranici Visokog saveta sudstva. Takođe, predviđa se i da su kandidati dužni da dostave i odgovarajući program o unapređenju rada sudskog sistema u Republici Srbiji.

Članom 28. Zakona uvedena je značajna novina u član 81. Zakona o sudijama, s obzirom da su, u pogledu članstva u stranci i političkom delovanju, uvedena ograničenja i za sudije porotnike, koja su identična ograničenjima vezanim za sudije.

Članom 29. Zakona izmenjen je, odnosno dopunjen član 86. Zakona o sudijama. Izmjena u stavu 3. navedenog člana odnosi se na mogućnost da i ministar

nadležnan za pravosuđe, pored dosadašnjih predlagača, može podneti predlog za pokretanje postupka za prestanak funkcije sudije porotnika, a imajući u vidu nadležnosti ministarstva pravde i državne uprave u odnosu na sudije porotnike. Takođe, izmenom u stavu 4. istog člana je precizirano da Visoki savet sudstva, pored toga što vodi postupak i odlučuje u postupku, pokreće postupak za prestanak funkcije sudije porotnika.

Članom 30. Zakona vrši se preciziranje člana 90. stav 2. Zakona o sudijama, kojim su propisani slučajevi kada postoji težak disciplinski prekršaj, a zbog kojih se sudija razrešava. Naime, do zastarevanja predmeta, što se smatra teškim disciplinskim prekršajem, može doći i usled objektivnih okolnosti nezavisnih od volje sudije (promene zakona, izmena u sastavu sudskog veća i dr.), a imajući u vidu sankciju koja je predviđena, izvršeno je preciziranje da do zastarevanja predmeta može doći samo ukoliko je u pitanju nesavestan rad sudije, a ne i kada su u pitanju okolnosti na koje sudija ne može da utiče.

Članom 31. Zakona dopunjen je član 91. Zakona o sudijama, tako što je precizirano da se pojedine disciplinske kazne mogu izreći svaka posebno, ali i kumulativno. Na taj način, omogućuje se da se u svakom konkretnom slučaju može izreći adekvatnija disciplinska sankcija.

Članom 32. Zakona menja se dužina roka zastarelosti za vođenje disciplinskog postupka sa jedne na dve godine od dana učinjenog disciplinskog prekršaja, a imajući u vidu da se mogu pojaviti i složeniji disciplinski prekršaji, zbog kojih disciplinski postupak može duže da traje.

Članom 33. Zakona, kojim se dopunjuje član 98. Zakona o sudijama, predviđa se dodatna pravna zaštita u disciplinskom postupku protiv sudija. Naime, predviđa se da se ovakva pravna zaštita može ostvariti i protiv drugostepene disciplinske odluke, i to u upravnom sporu.

Članom 34. Zakona predviđeno je da sadašnje sudije Višeg prekršajnog suda, zbog predloženih izmena i dopunama Zakona o uređenju sudova nastavljaju rad kao sudije Prekršajnog apelacionog suda.

Članom 35. Zakona određuje se da prestaje da važi odredba člana 6. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o sudijama („Službeni glasnik RS”, br. 101/10 i 8/12 –US), imajući u vidu da navedena odredba, iako je po svojoj prirodi prelaznog karaktera, još uvek važi, a može dovesti do međusobne neusklađenosti zakonskih odredaba.

Članom 36. Zakona uređeno je stupanje zakona na snagu i početak primene određenih odredaba Zakona.

IV. FINANSIJSKA SREDSTVA POTREBNA ZA PRIMENU ZAKONA

Za sprovođenje ovog zakona nije potrebno obezbediti dodatna finansijska sredstva u budžetu Republike Srbije.

V. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA PO HITNOM POSTUPKU

Predlaže se da se ovaj zakon donese po hitnom postupku budući da bi njegovo nedonošenje po hitnom postupku moglo da prouzrokuje štetne posledice po rad pravosudnih organa Republike Srbije.

ANALIZA EFEKATA ZAKONA O IZMENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O SUDIJAMA

Imajući u vidu odredbe člana 40. Poslovnika Vlade („Službeni glasnik RS”, br. 61/06 - prečišćen tekst, 69/08, 88/09, 33/10, 69/10, 20/11, 37/11 i 30/13), koji

propisuje sadržinu objašnjenja koje analiza kao prilog predloga zakona treba da sadrži, imajući u vidu smisao ove odredbe Poslovnika (između ostalog da pruži objašnjenja kakve troškove će primena zakona stvoriti građanima i privredi, naročito malim i srednjim preduzećima, kao i da li se zakonom podržava stvaranje novih privrednih subjekata na tržištu i tržišna konkurencija), ali i specifičnost i značaj Zakona o sudijama čije se izmene i dopune predlažu, sistematika i sadržina ove analize biće tome prilagođena.

Određivanje problema koje Predlog zakona treba da reši

Zakon o sudijama („Službeni glasnik RS”, br. 116/08, 58/09 – US, 104/09, 101/10, 8/12 - odluka US, 121/12 i 124/12 – US) donet je 2008. godine, a primenjuje se od 1. januara 2010. godine.

Tokom primene ovog zakona praksa je pokazala da pojedine odredbe, a posebno odredbe koje su vezane za nezavisnost sudije, kao i druga načela koja garantuju njegov položaj, odredbe vezane za premeštaj i upućivanje sudije u drugi sud, javnost u izboru sudija i predsednika sudova, kao i odredbe o disciplinskoj odgovornosti, treba precizirati i dopuniti.

Takođe, praksa je pokazala da pojedine odredbe Zakona o sudijama nisu dosledno sprovedene i zbog nejasnog postupka koji je propisan, zbog čega ih je neophodno izmeniti, kako bi se mogle efikasno primeniti i sprovesti.

Cilj koji se postiže

Cilj izmena i dopuna Zakona o sudijama je dosledna primena ustavnih odredbi koje uređuju položaj sudije i usklađivanje sa međunarodnim standardima koji se odnose na ovu oblast.

Da bi se postigao efikasniji rad sudova, a samim tim i efikasnije ostvarivanje prava građana u sudskim postupcima, pre svega je neophodno izmeniti postojeće zakone koji uređuju položaj sudija i rad sudova, kako bi se stvorio neophodan normativni okvir za dalje aktivnosti u cilju poboljšanja rada pravosuđa u Republici Srbiji. Navedene izmene istovremeno predstavljaju i dosledno usaglašavanje sa međunarodnim standardima koji garantuju nezavisnost sudije i njegovo potčinjavanje samo Ustavu i zakonu.

Istovremeno, cilj i ovog zakona zajedno sa ostalim zakonima iz oblasti pravosuđa je da se uspostavi delotvorno, efikasno, moderno i ekonomično pravosuđe radi ostvarivanja prava na jednak i jednostavan pristup sudu - pravdi, efikasno rešavanje predmeta i smanjenje nagomilanih zaostataka.

Ostvarivanje postavljenih ciljeva nije moguće bez odgovarajućeg zakonskog okvira imajući u vidu veći broj odredaba Ustava na osnovu kojih se zakonom uređuju određena pitanja u vezi sa položajem sudija (član 148. stav 3, član 150. stav 2 i član 152. stav 2).

U pogledu zakonskih rešenja, između ostalog, imajući u vidu rešenja u uporednom pravu precizirane su odredbe o mogućnosti naplate štete koju sudija prouzrokuje nepravilnim radom, kao i postupak i odlučivanje o naknadi štete.

Takođe, preciznije je uređeno pravo na udruživanje i istovremeno izvršeno usklađivanje sa međunarodnim standardima koji uređuju položaj, odnosno prava sudija.

Izvršena je odgovarajuća dopuna, odnosno preciziranje u slučaju premeštaja sudije uz njegovu saglasnost, a preciziran je premeštaj bez saglasnosti sudije. Precizirano je kada se smatra da je sudu promenjen pretežni deo njegove nadležnosti. Reč je o slučaju kada je, zbog novih zakonskih rešenja došlo do promene stvarne ili mesne nadležnosti, pa je zbog toga izmenjen i potreban broj

sudija u sudu, s tim što sudija može biti premešten samo u sud istog stepena koji preuzima nadležnost ukinutog suda.

Imajući u vidu da je i upućivanje sudije izuzetak od načela nepremestivosti sudije, na predloženi način u Zakonu se vrši dodatno preciziranje potrebnih uslova za upućivanje sudije u drugi sud.

Za razliku od dosadašnjih odredbi, zbog efikasnosti i potrebe za preciznošću, predloženo je da rad sudija i predsednika sudova vrednuju komisije Visokog saveta sudstva. Komisije će imati po tri člana, pri čemu će sudije sudova višeg stepena vrednovati rad sudija sudova nižeg stepena, imajući u vidu njihovo duže radno iskustvo na sudijskoj funkciji, kao i mogućnost uvida u rad sudija sudova nižeg stepena. Protiv ocene sudija ima pravo prigovora o kojem odlučuje posebna komisija Visokog saveta sudstva sastavljena isključivo od sudija Vrhovnog kasacionog suda, odnosno najvišeg suda u Republici Srbiji. Protiv odluka o prigovoru takođe je obezbeđena pravna zaštita, koja se može ostvariti u upravnom sporu.

Predviđa se da Visoki savet sudstva za predsednika suda, umesto više kandidata, predlaže jednog kandidata i tako se povećava značaj postupka pred Visokim savetom sudstva, kao i značaj njegovog predloga. Predviđeno je da na taj način postupa i kada predlaže kandidata za izbor sudije uz pojačavanje transparentnosti u radu ovog organa jer se predviđa i da odluka o predlogu kandidata bude objavljena na internet stranici ovog organa.

Takođe, u cilju obezbeđenja uvida javnosti u pogledu podataka o kvalitetu kandidata za predsednika najvišeg suda u Republici Srbiji, predviđa se da se podaci o kandidatima objavljuju na internet stranici Visokog saveta sudstva. Takođe se predviđa i da su kandidati dužni da dostave i odgovarajući program o unapređenju rada sudskog sistema u Republici Srbiji.

Vrši se preciziranje odredaba kojim su propisani slučajevi kada postoji težak disciplinski prekršaj, a zbog kojih se sudija razrešava s obzirom da do zastarevanja predmeta, što se smatra teškim disciplinskim prekršajem, može doći i usled objektivnih okolnosti nezavisnih od volje sudije. Imajući u vidu sankciju koja je predviđena, izvršeno je preciziranje u tom smislu da do zastarevanja predmeta može doći samo ukoliko je u pitanju nesavestan rad sudije, a ne i kada su u pitanju okolnosti na koje sudija ne može da utiče.

Predviđa se dodatna pravna zaštita u disciplinskom postupku protiv sudija, pa je predviđeno da se ovakva pravna zaštita može ostvariti i protiv drugostepene disciplinske odluke, i to u upravnom sporu.

Na koga i kako će uticati predložena rešenja?

Imajući u vidu obim i sadržinu izmena i dopuna zakona, na već opisani način zakon će uticati na sudije, odnosno sudski sistem u celini, uključujući i Visoki savet sudstva kao nezavisnog i samostalnog organa koji obezbeđuje i garantuje nezavisnost i samostalnost sudova i sudija, ali i na stranke i učesnike u sudskim postupcima, kao i društvo u celini imajući u vidu cilj koji se zakonom želi postići.

Evropska komisija za demokratiju putem prava (Venecijanska komisija) je u svom mišljenju o radnoj verziji ovog zakona navela da je zakon u celini gledano pozitivan i da kao i tekst Zakona o izmenama i dopunama Zakona o uređenju sudova predstavlja deo reformskog procesa koji je u toku. Pri izradi Nacrta zakona imale su se u vidu i sugestije Komisije za izmene teksta u cilju ojačavanja nezavisnosti sudstva .

Zakon neće izazvati posebne troškove građanima i privredi, odnosno malim i srednjim preduzećima, niti se s obzirom na materiju koju uređuje direktno podstiče

stvaranje novih privrednih subjekata ili tržišna konkurencija, ali je nesumnjivo da je delotvorno i efikasno pravosuđe važan stub pravne države i vladavine prava.

Da li su sve zainteresovane strane imale priliku da se izjasne o zakonu?

Mere koje će se tokom primene Zakona preduzeti da bi se ostvarilo ono što se donošenjem Zakona namerava

Radni tekst Zakona o izmenama i dopunama Zakona o sudijama najpre je sačinila posebna radna podgrupa formirana na osnovu ovlašćenja iz rešenja ministra pravde i državne uprave kojim je obrazovana radna grupa sastavljena od uglednih sudija i pravnih stručnjaka za izradu zakona o izmenama i dopunama zakona u oblasti pravosuđa, između ostalog, polazeći od potrebe da se obezbedi zadovoljavajući nivo nezavisnosti sudija.

Nakon završetka rada na izradi radnog teksta, radna verzija Zakona je objavljena na sajtu Ministarstva pravde i državne uprave i javna rasprava posebno organizovana u Palati Srbija dana 1. novembra 2012. godine kada je detaljno predstavljena radna verzija Zakona. Na ovu javnu raspravu su pozvani predstavnici svih vrsta i nivoa sudova, Visokog saveta sudstva, predstavnici javnih tužilaštava, advokature, nadležnih odbora Narodne skupštine, profesori pravnih fakulteteta, predstavnici nevladinih i međunarodnih organizacija, Američke ambasade, Svetske banke, OEBS, Delegacije Evropske komisije, Društva sudija Srbije i Udruženja tužilaca, kao i drugi zainteresovani organi, ustanove i organizacije, uz učešće medija.

Istovremeno su pozvani svi zainteresovani da dostave komentare, primedbe i sugestije na radni tekst na datom obrascu elektronskim putem.

Nakon sumiranja rezultata javne rasprave, kada je radna grupa završila rad na ovom zakonu, Ministarstvo pravde i državne uprave sačinilo je tekst radne verzije zakona, objavilo taj tekst na internet stranici Ministarstva i uputilo ga na mišljenje Evropskoj komisiji za demokratiju putem prava (Venecijanska komisija), a nakon toga uvažavajući rezultate rasprave i mišljenje Venecijanske komisije, sačinilo Nacrt zakona.

U cilju sprovođenja Zakona biće preduzete odgovarajuće organizacione mere za pravilnu primenu Zakona, kao i mere koje se, pored ostalog tiču, formiranja komisija za vrednovanje rada sudija i predsednika sudova, a u cilju obezbeđivanja transparentnosti prilikom izbora sudije, odnosno predsednika suda, odgovarajuće prilagođavanje internet stranica nedležnog organa.